

Posamezne številke:
Navadne Din 1—
ob nedeljah Din 1:50.

"TABOR" izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 18. uri z
datumom naslednjega dne ter s
mesečno po politi D 12:50, za
krajino D 20:50, dostavljen ne
D 14—, na izkaznice D 12:50.
Inscrtati po dogovoru.

Naroča se pri upravi "TABORA",
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

Posamezne številke:
Navadne Din 1—
ob nedeljah Din 1:50.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mar-
iboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon interurb. št. 276.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, pritličje, dno. Tele-
fon št. 24. — SHS poštnoštevnica
račun št. 11.787.

Na naročila brez denarja se ne
ozira. — Rokopisi se ne vračajo.

TABOR

Leto: IV.

Maribor, petek 4. maja 1923.

Številka: 100

V obrambo našega na- rodnega gospodarstva!

Dr. Vekoslav Kukovec.

Uprava Narodne banke je v Uradnem
listu pokrajinske uprave za Slovenijo
26. aprila t. l. objavila poziv, da morajo
vsi, ki so bili avstro-ogrske banki kaj
dolžni, tudi brez ozira na to, ali se je
dolžnik učil v lombardu ali na kakršni
koli drugi osnovi, ta dolg do 30. junija
plačati in sicer v razmerju eno našo kro-
no za eno avstro-ogrsko krono prejšnje-
ga dolga. Ker ta predmet poznam kot
svoječasni poverjenik financ narodne
vlade v Ljubljani, pa tudi kot bivši
avstro-ogrske banko in kot nekdanji
član nadzornega odbora Narodne banke,
čutim v obojestranskem interesu moral-
no dolžnost, javno otvoriti razpravo o
ti zahtevi, ki je sposobna našo pokrajino
gospodarsko uničiti.

Nasproti Narodni banki sem ponov-
no zastoj osebno izrazil svoje pomisle-
ke. Nočem morebiti nasprotovati namenu
Narodne banke, da likvidacijo avstro-
ogrske banke enkrat dokonča ter celo mi-
slim, da se je tega za naše narodno go-
spodarstvo važnega posla lotila itak poz-
no. Če je minister financ pospešeno li-
kvidacijo ukazal, ni pa mogel ukazati,
— in če je to storil, je grešil — da likvi-
dira banka relacijo paritete naše in sta-
roavstrijske krona za vse lombardne ter-
jatve. To bi mogel določiti le nov zakon.
Ali pa ni to utemeljeno po starih zak-
nih? Na to mi je odgovoriti, da sta kljub
zakonom podpisala naš pravosodni mini-
ster dr. Laza Marković in avstrijski zu-
nanji minister dr. Grünberger 24. febru-
arja t. l. v Beogradu meddržavno pogod-
bo, da plačajo vse osebe in v trdke, ki so
imale pred 1. marcem 1919 svoje bivali-
šce v eni izmed obeh držav, pred to dobo
nastale medsebojne terjatve po gotovi re-
laciji. Izvzeti so pa lombardni dolгови,
maloletni davki in vloge pošti-
ne hranilnice. Za vse to so predvideni še
posebni dogovori. Glede lombardnih po-
sojilnih terjatev se hoče določiti namreč
še blazja relacija za dolžnike.

Kako je smela zdaj vendar Narodna
banka, ki kot likvidatorica podružnic
avstro-ogrske banke, n. pr. njene mari-
borske podružnice, ni nič drugega ne-
go pravna naslednica te stare avstrijske
trdke, glede njenih tuzemskih obratova-
lišč, samolastno določiti tako neugodno
relacijo celo za lombardne terjatve, če
je ta predmet še nerešen? Če se že rešne
terjatve naj odločajo po blazji relaciji,
in so deležni te olajšave avstrijski dr-
žavljeni, proti našim vendar ne kaže ta-
ko samolastno iti preko težkega vpra-
šanja skrajno dubioznih lombardnih ter-
jatev avstro-ogrske banke nasproti našim
državljanom in hranilnicam. To namreč
ni malenkost, ampak se tiče mnogo mili-
jонов kron samo glede mariborske obla-
sti in pomeni lahko katastrofo marsikje.
Da se razumemo, omenim, da je avstro-
ogrska banka za vsako vojno posojilo
ponujala svojčas javno in s pritiskom
takratnega režima 75% lombardnega po-
sojila, in je s tem ljudi pridobila za po-
pisovanje ne da bi se sploh moglo v sanjah
misliti, da bode kdo to osebno plačeval.
Jasno je bilo, da bode banka eventual-
no iz zastave plačilo iskala. Če hoče to
Narodna banka al pari iztisniti v tem
času iz našega narodnega gospodarstva,
ne da bi se našla pot, da se zastavljena
vojna posojila realizirajo, tedaj bodo ti
krajci tako obubožali, da lahko napravi-
mo pašnike iz naše pokrajine, jih pre-
pusimo Narodni banki in se izselimo.

Kolikor mi je znano, opira Narodna
banka svojo zahtevo na sklep vlade z dne
21. julija 1921, objavljen v »Službenih
Novinah« št. 189 dne 27. avgusta 1921. Ta
sklep se tiče prevzetja poslopij in aktiv

Burna seja narodne skupščine.

Izvolitev verifikacijskega odbora. — Klerikalci in muslimani navidezno v opo-
ziciji, dejansko pa podpirajo vlado. — Seje demokratskega kluba. — Radikalni
kandidat za predsednika skupščine. — Delovni program vlade.

Beograd, 3. maja. (Izv.) Danes do-
poldne ob 10.20 je bila otvorjena druga
redna seja narodne skupščine. V dvo-
rani je vladala velika napetost. Po pre-
čitjanju zapisnika zadnje seje je zahte-
val besedo zemljoradnik Lazić, ki je
protestiral proti temu, da v zapisniku ni
zabeleženo, da je v zadnji seji zahteval
besedo. Pri zemljoradnikih in demokra-
ti je nastal velik hrup, med katerim je
začasní predsednik narodne skupščine dr.
Peleš izjavil, da poslancu Laziću ni mo-
gel podeliti besede, ker bi bilo to proti
poslovnemu redu. Po tej konstataciji je
splošen hrup še bolj narasel. Ko je nato
zahteval besedo demokratski poslanec
Pešić, a mu je predsednik skupščine dr.
Peleš ni hotel dovoliti, je nastal v dvo-
rani še večji nemir. Tajnik dr. Janjić je
nato prečital ukaz o odstopu bivše vlade
in o sestavi novega kabineta, nakar je
predsednik narodne skupščine dr. Peleš
prešel na dnevni red, k izvedbi volitev v
verifikacijski odbor. Med splošnim hrup-
om je vzel demokratski poslanec Čičević
(?) volilno skrinjico ter jo odnesel k
demokratskim klopem. To je povzročilo
pri radikalnih veliko razburjenje in pri-
šlo je do ostrega prerekanja med radi-
kalnim ministrom Uzunovićem ter demo-
kratskimi poslanci Pečivcem, Pribičevićem
in Lukinićem. Hrup je tako nara-
ščal, da je moral predsednik skupščine
dr. Peleš sejo za 10 minut prekiniti. Pa
tudi med tem se hrup ni polegel in seja
se je po preteku pavze med splošnim
prerekanjem in kričanjem zopet nadalje-
vala. Po prečitjanju kandidatnih list vseh
strank se je vršilo glasovanje. Navzočih
je bilo vsega 232 poslancev. Radikalci so
dobil 128 glasovi 11 članov, demokraci
z 52 glasovi 5 članov, klerikalci z 22 gla-
sovi 2 in muslimani z 21 glasovi 1 člana
verifikacijskega odbora, ki šteje skupno
21 članov. Začasní predsednik narodne
skupščine dr. Peleš je nato objavil, da se
sestane verifikacijski odbor že danes ob
16. uri. Vse potrebno gradivo je že zbra-
no in se nahaja pri njem. Med ogorčeni-
mi medklci in splošnim prerekanjem je
dr. Peleš kritiziral postopanje poslance
Čičevića ter izjavil, da bo v prihodnji
seji objavil kazni. Prihodnja seja na-
rodne skupščine bo sklicana takoj, ko
dokonča svoje delo verifikacijski odbor.
Ob 11.15 je predsednik zaključil sejo.

Že na tej seji se je pokazalo, da navi-
dezni opozicionalec krog dr. Korošca in
dr. Spahe po nalogu Radića podpirajo
radikalno vlado. Nikjer niso ugovarjali
ter sledili slehernemu migljaju radikal-
nega predsednika narodne skupščine. —
Kako se bo obnesla ta anonimna zveza,
bo dokazal nadaljni politični razvoj.

Beograd, 3. maja. (Izv.) Včeraj
dopoldne se je vršila seja demokratske-
ga kluba, na kateri se je razpravljalo o
tehničnih zadevah prve seje narodne
skupščine ter sestavila kandidatna lista
za verifikacijski odbor. Prvi štirje demo-
kratski kandidati so Pešić, Pera Mar-
ković, Wilder in Popović. Nato sta Lju-
ba Davidović in Svetozar Pribičević po-
ročala o svoji včerajšnji avdijenci pri

kralju. Popoldne se je sestel redakcijski
odbor, ki sestavlja komunike o razvoju
in poteku zadnje vladne krize.

Beograd, 3. maja. (Izv.) »Politika«
piše, da je s gotovostjo pričakovati, da
bodo slovenski klerikalci, Spahovi mu-
slimani in Nemci stalno naklonjeni radi-
kalni vladi ter jo na tihem podpirali,
četudi so navidezno v opoziciji. Povdar-
jati pa je treba, da kljub temu vlada pri
vsej opoziciji prepričanje, da parlament
ne bo delazmožen. Vlada bo na vsak
način skušala izvesti uradniški zakon, ki
ga bo prikrila po svoje, da bi se spo-
močjo uradniške pragmatike utrdilo sta-
lišče radikalcev, kar bo pa nedvomno
dovedlo do ostrih spopadov z opozicijo in
onemogočilo vsako nadaljno delovanje
parlamenta.

Beograd, 3. maja. (Izv.) Včeraj po-
poldne se je v demokratskem klubu raz-
pravljalo o nadaljni akciji demokratske
stranke v parlamentu in med narodom.
Iznesena je bila med drugim misel, naj
bi šli hrvatski poslanci na agitacijo v
Srbijo, srbski pa v Hrvatsko. Tudi v
parlamentu se naj izvede posebna akcija,
ki bi strnila resnično opozicijo ter se
zedinila na skupno in enotno taktiko.

Beograd, 3. maja. (Izv.) V radikal-
nih krogih se širijo vesti, da namerava
radikalni klub kandidirati za predse-
dnika narodne skupščine Ljubo Jovanovića.
Vest oficijelno še ni potrjena, je pa vse-
kakor verjetna.

Beograd, 3. maja. (Izv.) Na včeraj-
šnji seji ministrskega sveta se je raz-
pravljalo o programu vlade in o dekla-
raciji, ki jo namerava izdati na narod.
V tej deklaraciji se navaja sledeči delav-
ni program: uradniški zakon, zakon o u-
strojstvu vojske, invalidni zakon, držav-
ni proračun, zakon o poljedelskih kredi-
tih ter zakon o zavarovanju poljedelcev
zoper živinske kuge ter ujme, zakon o
izenačenju davkov, tiskovni zakon, za-
kon o kolonizaciji dobrovoljcev in polj-
skih delavcev brez lastne zemlje ter
zakon o civilni upravi države. Dr. Mar-
ko Trifković je izdelal nov zakonski o-
snetek uradniškega zakona, ki je pri-
krojen tako, kakor je po godu radikal-
cem, ki bi si radi na ta način utrdili svo-
je stališče. Zunanji minister dr. Ninčić
je podal poročilo o naši coni v Solunu
ter o sklenjenih konvencijah. Poslanik
v Atenah je dobil nove instrukcije. Po
sklenjenih konvencijah je določeno, da
se blago, namenjeno za našo državo, ta-
koj v solunskem pristanišču pretovori v
naše vozove ter direktno odpremi v našo
državo. Razpravljalo se je h koncu tudi
o volitvi predsednika narodne skupščine.
Radikalci zahtevajo zase predsednika in
prvega podpredsednika, dočim bi druge-
ga podpredsednika odstopili demokra-
tom. Za slučaj, da bi demokrati to mesto
odklonili, se bo ponudilo slovenskim
klerikalcem, ki bodo žnjim nedvomno
zelo zadovoljni. Glede kandidatov se ni
sklepalo in se to prepušča radikalnemu
klubu, ki bo na eni svojih prihodnjih sej
o tem sklepal.

oseb je mrtvih, več pa težko ranje-
nih.

BORZA.

Curih, 3. maja. (Izv.) Sklepni tečaj.
Pariz 36.57, Beograd 5.775, London 25.66,
Berlin 0.0148, Praga 16.475, Milan 27.05,
Newyork 553.50, Dunaj 0.0078 eno osmino,
žig. krona 0.007825, Budimpešta 0.1025,
Varšava 0.0115, Sofija 4.20.

in pasiv podružnic avstro-ogrske banke
in sicer prenosa od države na narodno
banko, dočim se prenosa vsega tega od
avstro-ogrske banke na državo tiče za-
pisnik od 23. maja 1921. Ta transakcija
ima značaj privatnih pogodb in nima
nič več in nič manj veljave nego je mo-
re imeti privatna pogodba. To niti vla-
dina za tretje osebe namenjena naredba
ni. Ta odločitev vlade tudi ni bila pred-
ložena v uzakonjenje narodni skupščini
in brez dvoma nima značaja zakona gle-
de pravic in dolžnosti tretjih oseb, če
niso s tem soglasne. V točki 6. tega skle-
pa se le mimogrede omenja, da bosta na-
rodna banka in avstro-ogrska banka ob-
računali med seboj, primerjajoč aktiv in
pasiva le v svojih knjigah, staroavstrij-
ske krona al pari, krono za krono, da pa
ne bode Narodna banka nič plačala za
račun avstro-ogrske banke v
dinarski valuti, če bi se tudi izkazal sal-
do v njeno breme. Z umetnim zavija-
njem teh besed hoče zdaj ustvariti Na-
rodna banka sebi »zakonito« določitev
kurza za odplačilo lombardnih terjatev!
V uvodu tega sklepa povdarja pa sam
minister financ, da bode Narodna ban-
ka plačana za eventualni primanjkljaj
med iztirjanimi aktiv in plačanimi pa-
sivi z vrednostjo poslopij in inventarja
podružnic a-o. banke, kar vse je dobila
Narodna banka po bilančni vrednosti,
torej takorekoč zastoj. Narodna banka
torej nič ne izgubi, naj se določi plačilo
lombardnih terjatev avstro-ogrske ban-
ke s strani dolžnikov kakorkoli. Tudi ji
po pogodbi ni treba plačati pasiv, če bi
te šle preko tega, kar iz aktiv dobi.

Zato je bila moja dolžnost s tem pri-
zadete čimtelje opozoriti, da varujejo
svojo kožo proti temu atentatu. V av-
strijski republiki je avstro-ogrska banka
bila zadovoljna celo s slabimi novoav-
strijskimi kronami za enake terjatve.
Če ne bode ta stvarna opozoritev zado-
stovala, bomo morebiti razpravljali še
dalje o tem predmetu, ker ne damo na-
šega naroda oguliti. Upamo pa, da nas k
temu ne sili uprava Narodne banke, če
je podrejeni organi niso upali prav in-
formirati do sedaj. Želimo videti v Na-
rodni banki zaščitnico narodnega gospo-
darstva in dobrotnico in ne slepo ekse-
kutorico zahtev bančotnih bank stare
Avstrije, ki nas je gospodarski že itak
ubila!

Italijani in Radić.

Nedavno je naše separatistično čas-
pisje zagnalo velik hrup, češ, da so Ita-
lijani protivni jugoslovnski federaciji
in »sporazumu« med Srbi, Hrvati in Slo-
venci in da sledi iz tega, da dela Beograd
v korist Italije proti našim narodnim
interesom. Istočasno so omenjeni listi
napadali Srbe, da so prijatelji Italija-
nov. Vse te svoje vesti in trditve so na-
slanjali na nek članek milanskega lista
»Corriere della sera«.

Kdor pozna italijanske razmere in
italijansko časopisje, ta ve, da »Corriere
della sera« nikakor ni tolmač širokega
italijanskega javnega mnenja, ker so
njegovi članki često v ostrem nasprotju
s tem javnim mnenjem. Že med vojno je
igral ta list čudno vlogo, za časa mirov-
nih konferenc pa je bil edini, ki je pisal
bolj v prilog nam kakor pa Italijanom.
Tako je tudi predmetni članek bil le iz-
raz, oziroma mišljenje onega, kateri ga
je napisal, ne pa javnosti, večine dru-
gega časopisja; zato pa so skoro vsi važ-
nejši ostali listi, ki res predstavljajo
italijansko javno mnenje, ostro zavrnili
njegova izvajanja. Posebno značilen in
jasen je odgovor uglednega lista »Gior-
nale d'Italia«, ki takole pobija »Cor-
riere della sera«:

»Ko jugoslovnska država gravitira
proti Egejskemu morju, prihaja neizo-
gibno v navskrižje z interes Italije, ker

Spomenica poljskih škofov.

Varšava, 2. maja. (Izv.) Poljski
škofje so naslovili na ves civilizirani svet
spomenico, v kateri opozarjajo na siste-
matično zasledovanje in zatiranje kato-
liške cerkve v Rusiji.

Težka železniška nesreča.

Bern, 2. maja. (Izv.) Vsled napačno
postavljenih kretnic je skočil osebni
vlak pri odhodu s postaje s tira. Dve

se vedno, ko prihaja srbski pritisk na to merje do izraza, povdarja potreba zavzetja Soluna. Program veselrštva je »od Soluna do Soče«. Pomisliti je pa tudi treba, da gravitira proti Egejskemu morju samo Srbija, dočim teže proti Jadranskemu morju vsa ostala jugoslovenska plemena: Slovenci, Hrvati, Dalmatinci, Bosanci in Črnogorci. Misel podonavske konfederacije je smešna, ker kdor pozna razmere in ve, da bi Italija nikoli ne dovolila nastanka take tvorbe, vé tudi, da s te strani ne preti opasnost. Še bolj smešna pa je trditev, da Srbi kontrolirajo Hrvate, ko je jasno, da je ravno nasprotno. Glavni avtor rapalske pogodbe z jugoslovenske strani je bil Hrvat Trumbić. Če bi hotel »Corriere della sera« pogledati v zapisnike iz Rapalla, potem bi videl, da sta bila ravno Srba Vesnić in Kalafatović tista, ki sta se najbolj upirala sporazumu, dočim je bil Hrvat Trumbić vedno popustljiv in je javno izjavil, da je za Jugoslavijo dovolj, če dobi Baroš, Dalmacijo in Črnogoro. Rapalski sporazum je delo Hrvata Trumbića in ne Srbov. S Srbi se je vedno težje sporazumeti nego s Hrvati. Sladke Ninčičeve besede ne pomenijo ničesar, kajti ta mož je čistokrven radikalec, zastopnik veselrštva. Demokrati so tudi sovražniki Italije, toda oni so preveč odkritosrčni in zato manj nevarni kakor radikali, ki so politični, znajo molčati, se hiliti in lagati. Obletnice rapalske pogodbe se proslavljajo v Beogradu v znamenju maščevanja in osvoboditve zaslužjenih bratov, to je Jugoslovenov v Julijski Krajini.

Srbi nas posebno mrzijo, ker smatrajo, da je Italija edina država, ki jim ovira zasedbo Skadra s severno Albanijo in Soluna z obmorsko Makedonijo. Povdarjamo, da je Jugoslavija v dvanaestmilijski Beogradu in v poldrugim milijonom vojakov, ki bi bili posebno na italijanski fronti izvršni. (To mislimo tudi mi! Op. ur.) Taka država nam je opasna, nikdar pa bi nam ne bila opasna mala Hrvatska ali Slovenija. Radičeva mala, razorožena in trajno nevtralna država, katere razorožitev in nevtralnost bi se lahko tudi mednarodno sankcionirala, bi bila za Italijo velike koristi, in to tudi, če bi trajala samo 5 let in tudi če bi Italija ostala v mejah Rapalla. Tudi Radičovo plebiscitno načelo ni nevarno za Reko. Danes je vsa italijanska javnost edina v tem, da dela Radič, čeprav morda nehoti, v našo korist, samo »Corriere della sera« kakor vedno tega ne vidi.

Dalje razpravlja list o svojočasnih pogajanjih med Radičem in d'Annunzajem ter pravi, da so Italijani takrat veliko zamudili, ko niso podprli Radiča tudi dejansko. »Mržnja proti Hrvatom je docela neupravičena naši edini resni in nevarni nasprotniki so Srbi, nikoli pa ne Slovenci in Hrvati. To vemo danes v Italiji prav vsi, samo »Corriere della sera« v svoji slepoti tega ne ve ali noče vedeti.

Slično zavračajo omenjeni članek

Consolatio.

Spisal A. J. Herzen. Prevaj Ignatius.

(Dalje.)

Vem, dragi doktor, da gledate življenje v drugi luči, da se ne jezite nanj, ker iščete samo njegovo fiziološko stran in ne zahtevate mnogo od njega; ste pač velik optimist. Včasih bi se strinjala z vami, zmedete me s svojo dijalektiko, ali kadar spregovori srce, kadar zapustimo splošne pojme in se dotaknemo živih vprašanj, pogledamo na ljudi — se naša duša vznemiri. Trenutno uspravano ogorčenje zopet vzkipi in se začnemo jeziti, ker nimamo dovolj moči, da bi ljudi sovražili in prezirali zaradi njihove leni brezdušnosti, za to, ker nočejo postati višji, plemenitejši... Oh, ko bi bilo mogoče, da bi se človek odtujil ljudem! Pa naj potem delajo, kar se jim zahoče, naj tiče v svojih poljih lupinah, naj žive danes tako kot so živeli včeraj, oklepajoč se svojih navad in obredov, sprejemajoč se svojih brez misli vse, kar jim prinaša življenje... naj se izneverijo, če treba na vsakem koraku svoji lastni pravici, svojemu lastnemu katekizmu!

— Ne mislim, da imate prav. Mar so ljudje krivi, da jim toliko zaupate, da

milanskega »Corriere della sera« tudi drugi italijanski listi in tako dokazujejo, da je Italiji nevarna samo enotna, velika in močna Jugoslavija, nikakor pa ne bi bila nevarna kakla mala Hrvatska ali Slovenija. Preustrojitev naše države v razbito federativno zvezo bi Italijani pozdravili z največjim veseljem. To je resnica. Radovedni smo le, če bo tisto časopisje, ki je tako hlastno pograbilo izvajanja »Corriere della sera«, prav tako pograbilo tudi izvajanja vsega ostalega italijanskega časopisja?

Politične vesti.

* **Demokratski klub in nova vlada.** Zagrebška »Riječ« pravi: Za demokratsko stranko je situacija jasna. Napram homogeni radikalni vladi je v najodločnejši poziciji, iz razlogov državnih interesov. Noče postati sokriva obnovenju nekdanje parlamentarne zajednice. Demokratska stranka bo strogo pazila, da radikali v svojem krčevitem stremljenju za oblastjo ne bodo storili ničesar, kar bi škodovalo državi. Kritikovala bo ostro postopek radikalcev in bo tako v veliko boljšem položaju nego če bi morala skupno z radikali popravljati grehe radikalcev. Radikali naj sedaj pojedjo, kar so si skuhal, v večnem strahu, ali pride Radič v Beograd ali ne pride.

* **Pribečević o novi vladi.** Beograjska »Pravda« je 2. tm. prinesla članek g. Pribečevića o novi radikalni vladi. Pribečević pravi, da je radikalna vlada postavljena na zahtevo g. Radiča. Z njo prihaja v vprašanje državno in narodno edinstvo. Pribečević končava: Smatram sem za svojo dolžnost, da resnično opišem situacijo. Sestavljena je homogena vlada, ki se naslanja na protidržavne elemente. Odklanjam odgovornost za ta zločin, ki je izvršen na ideji narodnega in državnega edinstva. Borili se bomo kot levi proti vsakemu poskusu, da se ruši to edinstvo, in prepričan sem, da bo šlo z nami v borbo vse, kar je ostalo zvesto ideji edinstva, ki je prebilo solunsko fronto in ustvarilo to državo.

* **Ali je s koncem vladne krize tudi konec državne krize?** Beograjsko časopisje se bavi s koncem vladne krize. »Politika« pravi: Rešena je parlamentarna kriza, dobili smo vlado. Ali je pa s tem tudi konec krize? Več ko gotovo je, da so se oni, ki so pričakovali sedaj mirno perijodo in urejevanje razmer, varali v pričakovanjih. »Vreme« pravi, da s koncem parlamentarne krize še ni rešena državna kriza. Razvila se bo naravnim putem ali v smislu sporazuma ali v smislu ločitve.

* **Polna navdušenja je »Straža« za vlado g. Pašića.** Sedaj, ko ni več »korumpiranih« demokratov v vladi, meni »Straža«, bodo začela nebesa na zemlji, se bodeta začela cediti po državi med in mleko. Seveda pa šele potem, ko bodo radikali sklenili z Radičem in Korošcem »sporazum«, to je ko bodo dali Korošcem pravico, da bo smel v Sloveniji neomajeno vladati. Mali Moric pri »Straži« gleda na politiko cele države z zvonika

ste si ustvarili tako idealne pojme o njih moralnem dostojanstvu?

— Ne razumem vaših besed, povedala sem bila ravno nasprotno mnenje.

Zdi se, da ni znamenje velikega zaupanja, če kdo trdi o ljudeh, da nimajo za preroka drugega kot mučniško krono in nepotreben kes po njihovi smrti; da se vržejo kakor divja zver na onega, ki zastopa njihovo vest, ki nazove s pravim imenom njih dejanja; toda kdor jemlje naše človeške grehe, hoče vzbuditi človeško zavest.

— Da, ne pozabite pa na izvir svojega ogorčenja. Jezite se nad ljudmi radi mnogih reči, ki jih niso storili; jezite se, ker smatrate, da niso zreli za krasne vrline, ki jih imate vi sami ali za katere so vas vzgojili — toda pomnite, da velika večina ljudi nima za sabo takega razvoja. Glejte, jaz se nad ljudmi ne jezim, ker ne pričakujem od njih ničesar drugega kot to, kar delajo; tudi ne vidim ne vzroka ne pravice, da bi zahteval od njih kaj več nego morejo dati; morejo pa dati zgolj to, kar dajejo; zahtevati več, obtoževati jih — to je napačno in nasilno. Ljudje so pravični le napram blaznozem in popolnim norecem; teh ne tožimo in ne obdolžujemo, ker nimajo dobrih možganov, njim radi odpustimo prirojeno pomanjkljivost, dočim imamo napram vsem drugim ogromne moralne zahteve.

mariborske frančiškanske cerkve. Vseboja v Izraelu seveda hitro konec, ko bo »ovaje« Pašić Korošcu začel kazati zobe, če ne bo prav priden sedel v klepi — roke na klop.

* **Občinske volitve v Vojvodini.** Z merodajnega mesta se doznava, da je ministrstvo za notranje zadeve odredilo, da se izvrše občinske volitve v Vojvodini v mesecu avgustu. Veliki župani so že sprejeli vse potrebne instrukcije za potrebne priprave.

* **Slabe usluge.** Organ Miljukova, »Poslednja Novosti«, ki izhaja v Parizu, je prinesel te dni obširen članek »Razočaranje in žalovanje za Avstro-Ogrsko«, v katerem opisuje njegov poseben poročevalec, ki je nedavno prepotoval našo državo, razmere pri nas. Poročevalec je videl v naši državi vse črno in povsod, kamor je prišel, je naletel samo na ljudi, ki so »žalovali za pokojno Avstrijo, odnosno Ogrsko«. Nam, ki živimo v tej državi, ni znano, da bi Slovenci, Hrvati in Bosanci žalovali za temi razpadlimi državami. Res je pri nas tudi nekaj takih ljudi, toda ti so čisto navadne propalice, to so tisti, ki nikoli niso želeli Jugoslavije in ki radi tega tudi ne morejo biti niti razočarani niti merodajni. Večina Hrvatov, Slovencev in Bosancev te izdajale obsoja ali pa se vsaj ne istovetijo z njimi. Sprva se nam zdi skrajno čudno, kako je ta ruski caristični gospod opazoval naše razmere, da je prišel do takih vtisov, ko pa čitamo dalje in vidimo, s kom je pri nas govoril, potem postaja vse bolj jasno. Gospod je dosledno iskal informacije le pri največjih naših veleizdajaleh, pri Radiču, Spahi in pri naših klerikalcih. Čudimo se pa, kako je prišel do tega in nehoti se nam vsiljuje mnenje, da je gospod namenoma pritiskal na kljake pri teh ljudeh, da je že v našo državo sploh prišel oborožen s posebnimi simpatijami do te zalege. Če je temu tako, potem moramo odkrito priznati, da se mu zahvaljujemo za trud, s katerim nam je napravil prav slabo uslugo. Če nima o naši državi poročati nič drugega nego o onem, kar je slabega, potem naj raje molči. Takih bratov Rusov ne rabimo in so nam končno ljubši boljševiki, ki vsaj odkrito povejo, da so naši nasprotniki.

* **Lepa trojica.** »Pester Lloyd« prinaša v svoji zadnji številki dolg članek pod naslovom »Radič-Vajda-Hlinka«, v katerem pravi, da je Madžarska po trianonski mirovni pogodbi v imenu narodne samoodločbe razkosana in raztrgano tisočletno sožitje Madžarov s svojimi rumunskimi, hrvatskimi in slovaškimi brati. V vseh teh odtiranih delih Madžarske pa se že danes pojavljajo znamenja, ki kažejo, da vlada v vseh teh pokrajinah s sedanjim režimom veliko nezadovoljstvo in da vsi občutijo tuji jarem. Na ta tri imena (Radič-Vajda-Hlinka) je navezana usoda teh podjarmljenih narodov, ki se hočejo in morajo zopet vrniti pod krono svetega Štefana. Ta tri imena pomenijo protest zoper nasilnike v Beogradu, Bukapešti in Pragi. Članek, ki ga je napisal hrvatski »emi-

Ne vem, čemu zahtevamo od ljudi, s katerimi smo se slučajno srečali na ulici, vzorne kreposti, nenavadno dovezetnost za visoke ideje; najbrže to poteka od navede, da vse idealiziramo, vse presojamo z visokega, saj ljudje navadno sodijo življenje po mrtvih črkah, strasti po zakonu, osebo po rodu. Kar se mene tiče, delam drugače; navadil sem se opazovati ljudi kot zdravnik, ki gleda stvari popolnoma drugače kot na pr. sodnik. Zdravnik živi v naravi, v svetu dejstev in pojavov; on ne pončuje, ampak se uči; ne masnuje se, skuša pa pomagati, videč trpljenje in pomanjkljivost, išče pravi vzrok, išče tudi zdravilo, a le v svetu dejstev. Ako nima zdravlila, skomiga žalostno z rameni, se jezi na svoje nezadostno znanje, ne misli pa na kazni, pokoro. Sodnikov nazor je enostavnejši, pravzaprav pa niti ne potrebuje nazora; ni nesmiselno, če ima Themis na slikah zvezane oči; ona je tem pravičnejša, čim manj pozna življenje. Naši ljudje pa hočejo, da bi tudi prsti in ušesa imela oči. Nisem ne pesimist ne optimist; skušam gledati svet brez apriornega namena, brez namišljenega ideala in se nikdar ne prenašam s sodbo, sem — oprostite — skromnejši od vas.

— Ne vem, ali sem vaš prav razumevala, zdi se mi, da je po vašem mnenju čisto naravno, če so sodobniki mučili

granta dr. Ivica Frank, končuje z besedami: Tako utelešuje Radič-Vajda-Hlinka ono neumnost, ki jo nazivajo trianonsko mirovno pogodbo ter kaže bankrot politike, ki je rodila trianonsko nezakonsko dete.

* **Socijalni demokratje za malo utoliko.** Poljski in češkoslovaški socijalni demokratje so imeli pred par dnevi veliko konferenco, na kateri je bila sprejeta tudi resolucija, v kateri se povdarja potreba, da pristopi Poljska k mali antanti ter tudi vso svojo politiko usmeri v to stran. Poljski socijalni demokratje bodo stavili tozadevni predlog tudi v poljskem sejmu.

* **Italijanska zbornica je glasom vesti iz Rima sklicana za dne 16. maja, seriat pa za dne 23. maja.**

* **Nesprejemljivi nemški predlogi.** S francoske strani se poroča, da so predlogi ki jih je stavila Nemčija glede ureditve reparacijskega vprašanja, nesprejemljivi. Republikanski listi pišejo, da zamore to vprašanje rešiti samo popolna kapitulacija Nemčije. Predsed. Millerandu blizu stoječi »Eco National« piše, da hoče Nemčija s temi predlogi zvabiti Francijo samo na led in pridobiti na čas. »Victoire« piše, da bi Francija napravila vsemu svetu veliko uslugo, če bi Nemčijo pravočasno opozorila, da so predlogi, ki jih misli staviti, skoz in skoz nesprejemljivi. Nemčija bo morala na vsak način kapitulirati in naj se zgodi to dva meseca prej ali pozneje, je vse eno. »Echo de Paris« pravi, da bodo nemški predlogi za Francijo v toliko pomenljivi, ker bo na ta način najbolje spoznala angleške namere.

* **Nemška ponudba zaveznikom.** Dne 2. tm. je bila zaveznikom in nevtralnim vladam izročena nota Nemčije glede reparacij. Nemčija naglašava v noti, da želi čim prejšnji konec sedanje situacije, ki je na škodo celi Evropi. Želi, da se v ruhrskem področju vpostavi stanje v smislu mirovne pogodbe. Ponuja odplačilo 30 milijard zlatih mark. V svrhu garancij za Francijo predlaga sklep renskega pakta, ki bi se sklenil na 99 let in ki bi zanj jamčili Anglija in Amerika.

* **Izid volitev na Španjskem.** Pri državnih volitvah v Španiji so zmagale vladne stranke z 160 mandati napram 106 opozicijskecev. Parlament bo štel 255 poslancev vladne večine in 173 opozicijskecev. Tokrat je prodrla skoraj na celi črti socijalistična lista. Njena zmaga je precej podobna zmagi slovaških klerikalcev. Minister notranjih zadev, ki je socijalist, sam pravi, da je glavovalo mnogo ljudi za socialne demokratje, dasi niso njihovi pristaši, ker hočejo, da nosijo vso odgovornost socijalisti.

Obiskujte

mestni muzej

v Cankarjevi ulici. Odprt vsako nedeljo od 10.—12. ure. Vstopnina 1 dinar.

Rousseau s preganjanjem in klevetanjem, če so mu zastrupljali življenje. Vi jim njihove grehe odpustate; vsekakor je to velika prizanesljivost, ne vem pa, koliko je pravična in naravna.

— Kdor hoče grehe odpustati, mora najprej obdolževati, česar pa jaz ne delam. Sicer pa, bodi: sprejemem vaš izraz, odpustkam jim zlo, ki so ga storili drugim, tako kot vi odpustate mrzlemu vragu, ki je te dni povzročilo prehlad vaših hčerke. Mar se smemo hudovati nad dogodki, ki niso odvisni od nobene volje, nobene zavesti? Včasih nas taki dogodki pritisnejo z vso svojo težo, toda obdolževanje ne pomaga nič, k večjemu nas zmede. Ko sva sedela ob postelji bolne deklice in je vročina tako narasla, da sem bil že sam v skrbeh, mi je prihajal pogled na bolnika in na vas zelo bolesten; koliko ste pač trpeli v teh urah, vendar pa — na mesto da bi preklinjal slabo kri in zasovražil zakone organske kemije, sem premišljeval o tem, kako nam možnost ljubiti, čutiti in biti v skrbeh za koga prinaša nasprotno možnost: biti nesrečen, užaljen, trpeti, se mučiti s samim seboj. Kdor ima nežno notranje življenje, čuti tembolj to trmasto igro slučaja, igro, ki ni odgovorna za svoje udarce.

(Dalje.)

*) Glej »Tabor« z dne 1. maja št. 98.

Dnevna kronika.

— Vujičić dementira. Pred nekaj dnevi je prinesel ljubljanski »Slovenec« vest, da je notranji minister Vujičić izjavil napram poslancu Kulovcu in Veseljaku, da je »Orjuna roparska in razbojniška banda«. Vsled tega je nacionalistično časopisje ostro prijelo ministra kateri je na to priobčil v »Balkanu« izjavo, da je bilo poročilo netočno. Vujičić je rekel samo to, da nima v pravno urejeni državi nihče pravice terorizirati svojih državljanov, pa naj bo kdorkoli, ker se bo vsakogar, ki bi vršil nasilje, smatralo za tolovaja in razbojnika. To je rekel na prošnjo klerikalcev, da bi se jim dovolilo ustanoviti organizacijo proti Orjuni. O Orjuni kot taki se sploh ni govorilo. Mi smo že takoj vedeli, da so si omenjene besede klerikalci enostavno izmislili.

— Planinci! V nedeljo 6. maja vsi na Sv. Duh na Ostr. vrhu, kjer se slavno odpre gledališče »Obmejnega svetnega krožka« z gledališko predstavo, godbo in petjem. Podpirajmo svetno delovanje naših »graničarjev«!

— Planinske znake ima v zalogi odsek amater-fotograf SPD v Mariboru.

— Invalidski shodi se vrše: Dne 6. maja 1923 ob 8. uri dopoldne v gostilni g. Hamer, Sv. Martin pri Mariboru; dne 10. maja ob 8. uri dopoldne v gostilni g. Kraner, Sv. Barbara pri Mariboru; dne 13. maja ob 9. uri dop. v gostilni g. Novak, Sv. Lovrenc na Pohorju; dne 13. maja ob 9. uri dop. v restavraciji »Maribore« v Mariboru; dne 20. maja ob 9. uri dop. v gostilni g. Novak, Ruše pri Mariboru; dne 21. maja ob 3. uri popoldne v prostorih g. Čaplo Jakob, Selnica ob Dravi. Invalidi, vdove in sirote, udeležite se shodov polnoštevilno!

— Novi predpisi veselične takse. Po novih predpisih ministrstva za finance se morajo vse prijave o prireditvah radi plačila veselične takse v bodoče vlažati pri kompetentnem oddelku finančne kontrole in ne več, kakor dosedaj, pri davčnem uradu. Oddelek finančne kontrole bo po vplačilu takse žigosal vstopnice in jih izročal strankam ter izven sedeža davčnega urada na željo stranke tudi določal pavšalno takso, katere izmero odobri davčni urad. Izven sedeža davčnih uradov se uvede plačilo takse s pošto položnico, da se strankam prihranijo nepotrebna pota. Strankam, ki bodo na ta način plačale takso, se pa priporoča, da se radi pravočasnega plačila takse in sicer glede formalnosti točno ravnavajo po navodilih organov finančne kontrole.

— Vojaške vaje na Dravi. Okrajno glavarstvo v Ptuj poroča: Dne 1. im. so se pričele pri Ptuj vojaške vaje na Dravi in sicer v prostoru od 300 m nad lesenim mostom do 300 m pod železniškim mostom v Ptuj. Da se preprečijo morebitne nesreče, se prebivalstvo na sledenče opozarja: 1. Vožnja s splavi kakor tudi s čolni po Dravi je na označenem prostoru Drave od 1. maja do nadaljnjega od 6. do 11. ure in od 14. do 17. ure prepovedana. 2. Na desnem bregu Drave in sicer 1 km navzgor od prostora, ki je določen za vežbo vojaštva, hode postavljena vojaška straža z rdečo-belo signalno ploščo. Splavarji, kakor tudi druge osebe, ki se pečajo s plovbo po Dravi, morajo, ko opazijo signalno ploščo, takoj vsaj 300 m daleč od nje pristati, ker drugače nosijo sami odgovornost za morebitno nesrečo, ki bi vsled vojaške vežbe nastala. 3. Ob nedeljah in praznikih ni vojaških vežb in se te dneve promet po Dravi lahko neomejeno vrši.

— Politični uboji v Sofiji so postali v zadnjem času naravnost moderni. Pri nas skušajo klerikalci ubiti svoje politične nasprotnike z demagogijo, lažjo in natolcevanjem, bolgarski makedonstvujoči pa jih pobijajo z nožem. V Sofiji je nek makedonstvujoči ubil arhitekta Nikola Jurkova, samo za to, ker je obsojal nasilno borbo makedonskih avtonomistov.

— Prvi ženski odvetnik v Beogradu. Pred kasacijskim sodiščem je napravila te dni odvetniški izpit gospa Jelena Mihajlović-Djorić. Predsednik sodišča ji je pri tej priliki čestital, naglašujoč, da je gospa Mihajlović prva ženska, ki se je v Beogradu posvetila temu poklicu ter položila izpit. Doslej so bili pri nas odvetniki samo moški. To je torej prvi ženski odvetnik v naši državi.

Celjske vesti.

Obrtno nadaljevalna šola v Celju. Ob koncu šolskega leta razstavi šola v nedeljo, dne 6. maja t. l. v meščanski šoli dela obrtnega vajeništva. Razstava bo odprta od 10. do 12. ure.

Izpred celjskega okrožnega sodišča. Radi težke telesne poškodbe in pregreška zoper zakom, oblastvo in red, sta se zagovarjala Ig. Zupan, krojač iz Soštanja in Franc Svetel, delavec na Polzeli. V vlaku iz Paške vasi do Polzele je večja družba, v kateri sta se nahajala tudi imenovana, tako razgrajala, da jih je moral miriti službujoči sprevednik. Svetel in Zupan sta ga na Polzeli dejansko napadla ter ranila z nekim trdim predmetom, ravno tako tudi skladiščnika, ki je pritekel na pomoč. Svetel je dobil 8 tednov, Zupan pa 6 tednov zapora. — Franc Gole, samski krojač iz Verač je radi raznih deliktov, zlasti pa tatvine že 23krat predkaznovan. Dne 28. aprila je bil radi tatvine, ker mu je zmanjkalo pri obrti blaga, zopet obsojen na 10 mesecev težke ječe. — Ker se je pri polnočnicah v cerkvi v Konjicah napol glasno razgovarjal, smejal in nekega starčka, ki se je zgražal nad tem, sunil med rebra, je bil obsojen Avg. Jelenko, delavec v Polenah po § 303, vsled pregreška zoper javni red in mir na 3 tedne strogega zapora.

JDS.

Nova krajevna organizacija JDS. — Naši somišljeniki v Ceršaku ob Muri so se odločili, da si ustanove svojo krajevno organizacijo demokratske stranke za tamonjske občine. Ustanovni občni zbor se vrši v nedeljo 6. tm. pop.

Krajevna organizacija JDS v Ivanjkovcih ima v soboto 5. tm. ob 19. uri svoj letošnji občni zbor.

Mariborske vesti.

Maribor 3. maja 1923.

m Lwowški chior tehnički v Mariboru. Z zagrebškim brzovlakom so večeraj popoldne dospeli v Maribor dolgo pričakovani poljski akademiki-pevci. Na kolodvoru jih je pričakovala ogromna množica narodnega občinstva, ki je prirejalo došlim gostom burne ovacije. Ob prihodu vlaka je sviral vojaška godba, ki se je s polkovnikom Draškičem in oficirskim zborom udeležila sprejema. V imenu mesta je v lepem nacionalnem govoru pozdravil drage goste župan Grčar, v imenu Glasbene Matice pa predsednik Oskar Dev. V izbranih besedah se je zahvalil za sprejem predsednik pevskega zbora poljskih akademikov g. Zalusky, povdarjajoč potrebo medsebojnega zblizanja med južnimi in severnimi Slovani. Predsednik mariborskega društva jugoslov. akademikov g. Bregant je posamezne goste izročil gostoljubnim rodbinam, ki so jih odvedle na svoje domove. Narodne dame so pripelale gostom lepe šopke, kar je vzbujalo pri gostih posebno pozornost. Popoldne so si poljski akademiki ogledali mesto, zvečer pa se je vršil v narodnem gledališču napovedani koncert, ki je bil razmeroma dobro obiskan. O koncertu samem prinesemo obširnejše poročilo. Danes so si gostje ogledali falko elektrarno in tvornico dušika, s popoldanskim brzovlakom pa odpuštujejo v Ljubljano.

m Živeli bratje Poljaki. K tej večrajšnji notici pristavljamo, da naš tiskarski škrat ne mara zgodovine in zgodovinskih letnic, pa je na mesto letnice 1791 postavil 1871. Čitatelji naj mu dobrohotno odpuste ta težki greh.

m Zanimivo predavanje bo v ponedeljek dne 7. tm. ob pol 20. uri v mali kazinski dvorani (Ljudska univerza). Predav. g. inž. Janko Kukovec o Rabindranathu Thakurju. Predavatelj je o tem predmetu predaval že zadnji ponedeljek. Tokrat bo nadaljeval in sicer bo opisal velikega indijskega umetnika kot misleca. Predavanje je tako zaokroženo, da ga bodo nemoteno poslušali tudi oni, ki se niso udeležili prvega predavanja.

m Kaznovan obrekovalac. Pred tukajšnjim okr. sodiščem je bil dne 30. aprila t. l. obsojen na 2 dni zapora g. Potočnik Franjo s Koroške ceste, ker je pisal na »Centralno vladno komisijo« pismo, v katerem je dolžil funkcionarje Udruženja invalidov v Mariboru nečed-

nih in umazanih dejanj glede blagajne, kar se je pa izkazalo kot lažljivo.

m Kavarna v mestnem parku. Od danes naprej pri lepem vremenu dnevno koncert. Svira znani mariborski salonski orkester.

Narodno gledališče

Repertoire:

Četrtek, 3. maja: Ubijač, B.

Petek, 4. maja: Zaprt.

Sobota, 5. maja: Faust, izv. Gostovane g. Flegla (bas), g. Hrzič (bariton) in g. Knittla (tenor), članov zagrebske opere.

—□—

»Faust«. V soboto 5. maja bo zopet zelo zanimiv večer v narodnem gledališču. Vprizori se ena najkrasnejših oper letošnje sezone »Faust«, ki je dosegla v soboto 28. aprila v režiji A. Mitroviča izvanredno lep uspeh, k čemur so nedvomno in mnogo pripomogli odlični gostje iz ljubljanske opere. V soboto 5. maja bodo sodelovali gostje zagrebske opere in sicer g. Flegel (bas) g. Hrzič (bariton) in g. Knittl (tenor). Gospod. Flegla, že poznamo iz njegovega enkratnega gostovanja v »Hoffmanovih pripovedkah«. Je pevec prvovrstnih kvalit in tudi kot igralec so o njem najlaskavejša mnenja. Partijo Mefista, ki jo bo pel imenovani gost, je pa ena njegovih najboljših vlog. Tu briljira gosp. Flegel kot pevec in kot igralec. Gosp. Hrzič nam je še dobro znan iz »Traviate« kot Germont. Takoj pri prvem gostovanju si je pridobil g. Hrzič zelo velike simpatije. V »Faustu« bo pel Valentin, G. Knittla, našega stalnega gosta, ki bo pel »Fausta« ima mariborsko občinstvo v najlepšem spominu. Gotovo bo sobotni »Faust« ena najzanimivejših glazbenih predstav. Opozarjamo cenj. občinstvo, da si pravočasno oskrbi vstopnice, ker bo zanimanje za to predstavo gotovo zelo veliko.

Kultura in umetnost

„Ubijač“.

(Pariška ljudska igra v petih dejanjih, devetih slikah. Po E. Zolajevem romanu priredila W. Busnach in O. Gostineau. Režira: Valo Bratina).

Prvi maj je bil v mariborskem gledališču prijetno prazničen. Ne po zunanjem blesku in tudi ne po cvenku — pardon, živimo v dobi papirnate valute; — premiera »Ubijača« namreč ni bila tako obiskana, kakor bi človek pričakoval, če dajemo v Mariboru slavnostno delavsko predstavo. Praznično razpoloženje pa je ležalo na odru, kjer je skoraj štiri ure gledališka zavesa merila čas in tok z lučjo umetnosti razsvetljenega življenja. Pa kakega življenja! »Ubijač« je pariška ljudska igra, a pariško je na njem le ozadje. Jedro te igre je občečloveško, ker je socialno in moralno. Ženitovansko veselje, rodbinska sreča in nesreča, mučeništvo žene, zmaga slabega nad dobrim in dobrega nad slabim, alkohol, delirij, zločin, smrt — vse to so elementi vsakdanjega življenja, ki ustvarjajo tudi v naši bližini mnogo tihih tragedij. Sicer pa je bilo o samem delu že dovolj povedano. (Glej »Tabor« dne 29. aprila in »Gledališki list« štev. 28). Naj sledi nekoliko skromnih besed o mogočni vprizoritvi te igre.

Beseda »mogočni« ni postavljena zaradi prijetnejšega čitanja. »Ubijač« je nedvomno najmogočnejši vprizoritve v letošnji mariborski sezoni. Ne samo, da nastopa čez 40 oseb, da se dejanje razmahuje v širokih dimenzijah, da so značaj izklesani krepko kakor kiparske figure — ne samo to, mogočna je bila tudi odrska stilizacija. Režiser g. Bratina je izbral vse razpoložljive tehnične pripomočke, da je podčrtal tako detajle kakor celoto. Scenerija je bila preustrojena po enotnem načrtu, ki je računal z barvnimi, tonskimi in čustvenimi efekti. Steni, da je bil zožen glavni odski prostor, je dobila igra okvir, ki je vsilil gledalcu iluzijo, da je teh 9 slik, od katerih ima vsaka svoj stil in zaokroženost, nedeljiva celota. Tehnična stilizacija je dala mnogo dela, saj se dogaja vsaka slika v drugem ambientu. Pri igri kot je »Ubijač« ima ubranost in efektnost odrskega stila izredno važnost. Dejanje nosi socialni značaj — zato pa mora oder podajati sliko socialnega miljeja. Koliko govore

na pr. 3., 7., 8. in 9. slika! V tretji sliki doživimo svitanje pariškega jutra. Delavci hite na delo, iz krčem pada rdeča luč, izražajoča jutranjo podremanost in pivsko omamljenost. Mesto vstaja iz spanja stolpi in palače se rišejo na zelenkastem ozadju, sence beže nad zemljo. (Pripomnim naj, da je bil prehod svetlobe nekoliko prepočasen). Zganjarnia pri »ubijaču« je izredno učinkovita slika. Ta beznica pripoveduje že sama na sebi cele povesti. Podstrešno stanovanje v 8. sliki tudi pripoveduje o Coupeaujevi bedi, ne da bi bilo treba slišati kak človeški glas. V zadnji sliki je zimsko razpoloženje združeno s slutnjo smrti in groba. Godba v beznici »Pri ubijaču« podčrtuje fizično nasičenost in polnost. V zadnji sliki pa so zvoki godbe v skladu s tihim padanjem snega, z nastopom strašnega sodnika življenja, s koraki smrti in grobarja.

Sedaj pa o ljudeh! Brez kadilnice, brez laskave fraze je treba priznati: g. Bratina je bil človek z imenom Coupeau, ne igravec s Coupeaujevo vlogo. Človek, ki je živel, trpel, umiral. Igra g. Bratine je bila materijalizacija duše, kakor si jo zamišljajo okultisti. Ne morem si predstaviti, da bi bilo mogoče Coupeauja odigrati bolj naravno. Ne rečem: v detajlih bolj spretno. Toda spretnost ni umetnost. Umetnost je: znati živeti na odru tuje življenje, izražati tujo dušo. In v tem je g. Bratina dosegel višino, ki je na čast našemu odru. Kulminacijsko točko Coupeaujevega življenja je podal v 8. sliki, ko se je boril s pijančevsko skušnjavo — steklenico na mizi. Njegov delirium tremens je bil fiziološko naraven, kljub temu pa nekarikiran. — Gervaise ge Bukšekove je pokazala njeno neoslabljeno sposobnost, podajati psihologijo žene, zlasti ženski tragos. V tej vlogi je izražala več različnih psihičnih nastojen, in vsako je bilo enako poglodelno in doživljeno. Od pretepa v perilnici do smrti na mehkelem snegu — koliko bogatega ženskega življenja z obilno mero razočaranja in bolesti! Opozarjam zlasti na psihologijo prizora, ko ji Goujet izroča cvetlice in izraža ljubezen, ki se sme imeti besede. (6 slika). — Lantierja je kreiral g. Grom. Podal je značaj izprijenega, a prebrisanega bonvivanta iz delavskih vrst; surovega, pohotnega moža, ki se je v mestu pomeščanal v najslabšem pomenu besede. Virginijo je kreirala ga Mitrovičeva; zelo dobro je zadela značaj Lantierju podobne intrigantke, ki je zmožna vsake podlosti in katere maščevalnost ne pozna ozira. — Kovač Goujet — g. Jerman — je predstavil skoraj edinega dobrega človeka v tej naravno izprijeni ali pasivni sredini; ker pa sta dramaturgija pozneje izpustila sliko »v kovačnici«, kjer je dobil Goujetov značaj plastične oblike, ni prišel v tej igri do polnega izraza. Pijanske trojica Skorenj, Bibi in Kljun (gg. Kovič, Kosič in Janko) je oslajevala tragiko Coupeaujeve družine s svojimi komičnimi nastopi, ki kažejo tip takozvanih veseljaških ali dobrodušnih pijančkov, kakor jih srečujemo v vsaki beznici. Posebno dobro je bil naštudiran Skorenj (g. Kovič). Naj še omenim grobarja Bazouge, ki ga je kreiral g. Harastovič. Ta nekoliko tajinstvena figura — v resnici pa čisto navaden pijanček, ki si služi kruh in žganje z mrlji — prinaša na oder dih smrti, korak nesreče. Ko se pojavi, kriče otroci za njim »čuk, sova!...« Ženske vztrepetajo, moški se zdrznejo. Morda jih odbija njegov cinizem: kakor črv živi na račun mrtvih. Toda Bazouge je dobra duša; ko se izpolni temne besede, ki jih je povedal Gervais na njenih gostij, jo pozdravi z zadnjo človeško aspavanko: »Spi, dete, spi! Mučeniško življenje pač najde svoj tih pristan samo tam, kjer domujejo črni krokari Bazougi....

Vsled nezadostnega prostora ni moglo omeniti ostalih članov ensembela, ki so s svojimi manjšimi vlogami podčrtali večje in doprinesli vsak svoj del k nespornemu uspehu te velike ljudske igre. Mislimo, da je moralni uspeh izven pomirjevali posameznike, ki so motili užitek s svojim bedastim smehom. Naj bi prijatelji pri nas prepotrebneje protialkoholnega gibanja poskrbeli za kar najobilnejši obisk Zolajeve mogočne obtožnice satana alkohola. Vsi ljubitelji dobre ljudske drame k — »Ubijaču«!

Ignatij.

x Udobno planinsko gledališče si je postavil tik ob severni meji pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu »Obmejni prosvetni krožek«. Slavnostna otvoritev se vrši v nedeljo 6. maja z veseloigro »Rodoljub iz Amerike«. Tekom letošnjega poletja se bodo vršile še druge igre, predavanja in pevski nastopi. Zanimivo je, da se tudi visoko v hribih, tik državne meje širi prosveta obmejnega ljudstva.

x »Nova Evropa«. Prejeli smo 13. št. VII. knjige »Nove Evrope«, ki je posvečena problemu komunizma in prinaša sledeče prispevke: 1. Maj (C. i L.) — Komunizmi u Jugoslaviji (M. S. Pijade). Istorija boljševizma (zvančan izveštaj). — Karl Marko (K. Krahbih). — Lenjin (K. Radek). — Nova omladina (Ladislav Zimbek). »Nova Evropa« izhaja trikrat na mesec in se naroča pri upravi, Zagreb, Preradovičev trg 9.

Izpred sodišča.

Maribor, 30. aprila.

Smrt otroka vsled malomarnosti.

Franc Griesser, obratovodja pri elektrarni na Fali in Gizela Veber, žena progovnega paznika na Fali, sta se zagovarjala pred sentom radi pregreška zoper varnost življenja.

Dne 30. decembra l. l. je veter podrl drog za električno napeljavo od falske elektrarne do delavskih barak na desnem bregu Drave. Predelavac Rožički, je takoj poslal delavca Jegera javiti obratovodji Griesserju, da je napeljava v barakah pokvarjena, ker je veter podrl drog. Jeger je javil samo, da je napeljava pokvarjena, nakar mu je Griesser odgovoril, da sedaj nima toliko delavcev, da bi jih poslal popravljat napeljavo. Ni pa pri tem vprašal, zakaj, oziroma na kakšen način je napeljava pokvarjena. Izločil tudi ni toka v smer pokvarjene napeljave in ni niti isti, niti drugi dan pregledal napeljave. Dne 31. decembra pa se je pripetilo, da je šla 4letna Marija Veber, hči današnje obdolženke, ki stanuje v nedaleč se nahajajoči čuvajnici,

v barako elektrarniškega delavca Trojaka. Med potjo je deklica k nesreči zadela ob električno žico, ki je ležala na tleh. Zagrabil jo je električni tok in jo ubil. Mati je hotela svojo hčerko rešiti, a je tudi njo zagrabil električni tok in sta jo rešila šele njen mož in svak. — Griesser se zagovarja, da mu je Jeger javil samo, da je napeljava pokvarjena, ne pa tudi, da se je prevrnil drog. Za pokvarjeno napeljavo pa se zato ni brigal, ker je že zvečer istega dne videl v barakah električno luč in je zato mislil, da je pogrešek že odstranjen. Mati ponesrečenega otroka, ki je bila malomarna v nadzorovanju, pa pravi, da je sicer videla, da se je prekučnil drog in da leže žice na tleh, mislila pa je, da v žicah ni več toka, ker so v barakah gorele sveče in navadne luči. — Sodba se glasi pri Griesserju na 1 mesec strogega zapor, dočim je bila Veberjeva oproščena.

Sport.

: POLNP. V nedeljo 6. maja prvenstvena tekma na igrišču Maribora in to: ISSK Maribor — SK Ptuj. Začetek ob 15. uri, sodnik g. Frankl, služba na igrišču g. Honomichl. — Na mesto g. Lenassija se je kooptiral v POLNP g. Honomichl.

Objave.

§ Čudeži neba. V soboto dne 5. tm. priredi polkovnik g. K. Philippovič svoje četrto astronomsko predavanje in sicer predava o veleznanimim predmetu: »Mars, skrivnosten bratski svet naše zemlje. Slovit kanali na Marsu. Je-li Mars obljuden? Čudežni sistem Saturnovega sveta. Ogromni prsten in številni Saturnovi meseci.« — Noben planet ni vzbujal v zadnjih desetletjih toliko zanimanja v širokih vrstah občinstva, kakor ga je vzbujal planet Mars. Podobenost njegove klime s klimo na naši zemlji, na njegovi površini vidni oceani in vodni toki, sneg, ki se ga opaža na Marsovih tečajih itd. — vse to je vzbujalo

dilo domnevanje, da je ta planet obljuden. — Saturn pa je na glasu kot največji planet našega solnčnega sistema. Saturn ni enotno telo, marveč je sestavljen od mnogih manjših teles, med katerimi so nekatera zelo čudna. Največja Saturnova posebnost, ki je obenem osamiel pojav v vsejmiru, je veliki blesteči prsten, ki plava okoli Saturna. Začetek

predavanja ob pol 8. uri zvečer. Cenet stojišča 2 D, sedeži po 4 in 6 D.

§ Četrtek, petek, sobota in nedeljo predvaja I. Mariborski Bioskop izbornu uspelo filmsko igro »Paglavec« z znamenitim mladoletnim igralcem Jakie Coogan v glavni vlogi.

Podpirajte Jug. Matico!

Mala oznanila.

Kontoristinja, perfektna v ameriškem knjigovodstvu, slovenski in nemški korespondenci, strojepisu ter stenografiji, se sprejme. Ponudbe z prepisi spriceval je poslati na Tovarno čokolade in kakaosa, Karl Zalokar, Maribor. 862 2—1

Prazno sobo ter jedilnico se takoj odda. Naslov pove uprava »Tabora«. 863

Pianino trdke Petrov, in kratak glasovir na prodaj. Zidovska ulica 16/l. 860 2—2

Kupujem vsake množine vinskih steklenic od 1/10 lit. naprej. Carič in Matkovič, Maribor, Vetrinjska ul. 3. 855 2

Na prodaj lepo posestvo, obstoječe iz stanovanj-ke hiše, gospodarskega poslopja in enega orala zemlje. Stanič, Pobrežje, Cesta na Brezje št. 51a. 854 3—2

Vse vrste perila za gospode in dame, kakor

Ljudmila Lackner
MARIBOR, Koroška cesta št. 31.

Zahtevajte povsod »TABOR«!

Petek 4. Velika kavarna Petek 4.

Elitni koncert

Pomnožen orkester salonske godbe Kaplanek.

Mihel Zevaco:

Markiza Pompadour.

Zgodovinski roman. — Poslovenila Rosandra. (Dalje.) (82)

Ali — ponavljal si je zopet in zopet, da ne more živeti brez nje, in slednjič se je podal od drevesa, kjer je slonel, proti hiši. — A le malo korakov je storil, kar je zadel v nekoga, kateremu se je pač jako mudilo. —

»K zlodeju, še ta nepridiprav! — je zagodrnjal le-ta. —

»K zlodeju pojte vi, gospod neotesane! — je živahno odgovoril d' Assas, ki je bil v onem divjem razpoloženju zaljubljenec, katerim se želje ne izpolnjujejo, kakor bi pač želeli. —

»Eh, — je povzel glas z ironičnim zasmehovalnim povdankom. — Saj to je naš dragi vitez d' Assas! —

»Grof du Barry! — ga je spoznal vitez. —

Bil je to res du Barry, kateri je hodil tam okoli, gotovo na višje povelje, — in hišica je bila tedaj res prav dobro zastražena, če že ni imela drugih prednosti. —

Ko je du Barry spoznal viteza d' Assasa, je hitro pogledal na okolu, ali ni nobenega, ki bi ju opazoval. —

Kraj je bil samotni, — vse na okolu globok mir. — Hiša tudi ni bila preblizu, sicer pa je bila sploh zaprta, kot izumrla. Kakor da mu je ves žolč stopil v obraz, je du Barry postal zelen sovraštva. — Kako ga je sovražil, — oh, — kako — tega človeka, ki ga je bil ponižal, osramotil, — in potem tudi ranil. —

Grozni gospod Jakob je pač zapovedal, da mora sovraštvo molčati in du Barry se je pač moral ukloniti kategoričnemu povelju, ali — sedaj sta bila sama — tiha noč ju je obdajala. —

Hitro je dana rana s sabljo — in če ga le malo rani, bode že on poskrbel, da bodalo konča ono, kar je sablja pričela.

D' Assas je stopil dva koraka nazaj, — čutil je do grofa nezmerno mržnjo, — čeprav mu bi bil moral biti hvaležen, — kajti kakor je gospod Jakob

tolmačil, je ravno du Barry dosegel njegovo oprostitev iz Bastilje. —

Vitez se je tedaj odkril ter s popolno vljudnostjo rekel:

»Grof du Barry, reklo se mi je, da ste se vi potrudili za mojo prostost, ko sem bil zaprt, — blagovolite tedaj sprejeti mojo zahvalo. —

»Pri moji veri, — to me res prese-neča, gospod! — je odvrnil du Barry, — »jaz da bi se bil pobrigal za vašo prostost? — Nesrečen sem, da zvem kaj takega. —

D' Assas se je zopet pokrtil. —

Du Barry se pa sploh ni bil odkril. —

»V tem času, — je odvrnil vitez, — sem pač po nepotrebnem izrazil svojo zahvalo, — in žal mi je! —

»Posebno še, ker bi se vaša zahvala nenaklonjenim nšesom lahko zdela le bojazljivost! — je zasmehovalno odgovoril du Barry. —

»Kakšna bojazljivost, — povejte mi! — je vprašal d' Assas, ki je začel umevati kaj zasleduje grof. —

»No, — one, na primer, da bi vaš jaz ne pozval na odgovor za udarec s sabljo, katerega ste mi nenadno pripeljali. Mogoče se v Auvergnu plačuje častne dolgovce z zahvalami, ali obveščam vas, da pri meni nimam veljave tak denar! —

»V Auvergnu, — gospod grof, — se potegne sabljo, ako kdo zavrne zahvalo! —

»Pazite se torej! — je rekel du Barry, ki se ni mogel več premagovati. —

Istčasno sta nasprotnika vrgla v stran svoje plašče, — izdrla sablji in se postavila eden proti drugemu. —

»Pazite se, — je polglasno godrnjal grof, — »ker milosti ni pri meni! —

In začel je. —

»Vi ste blazen, gospod, — ga je zasmehoval d' Assas in vstavil napad. —

»Ali, — hočem biti bolj plemenit od vas, — in za sedaj vas še pomilostim, kajti le mal znak vam bom naredil na lice. —

»Nevrednež, — to je pač zadnjikrat, da me zasmehujete, — je rohnal grof. —

In vrgel se je divje proti nasprotniku, — ali v istem trenutku se je pognal nekdo med bojevalca in oblastno ukazal:

»Doli z orožjem! —

»Za Boga vendar! — je vzkliknil du Barry. —

Neznaneč si je odkril obraz in pogledal nasprotnika. — Gospod Jakob, kajti bil je on, — je še zaukazal:

»Sabljo v nožnico! Zapovem vam! —

Du Barry se je hotel upreti, belico očesa mu je podplula kri, — ali pod strogim pogledom gospoda Jakoba je počasi porinil sabljo v nožnico. —

»Onečasen sem! — je vroče zamrmral. —

»Ne, gospod! — je odvrnil d' Assas. — Oziroma vsaj radi tega ne. — In v dokaz vam izjavim, da sem vedno na vašo razpolago, — kadar se vam bode le poljubilo. —

»Hvala vam gospod, — je tiho odgovoril du Barry. —

Gospod Jakob je tedaj rekel proti d' Assasu:

»Sin moj, — dovolite, da upam, da hočete poslušati moj glas. — Gospod du Barry ni vaš prijatelj, — in vi ne morete biti njegov prijatelj, — ali treba je, da sta v zvezi! —

»Za kako delo, za kako podjetje? — je ponosno vprašal d' Assas. —

»Poslušajte me le za hip! — je mirno pripomnil gospod Jakob ter se umaknil za korak. —

D' Assas mu je sledil. —

»Sin moj, — je tedaj začel tajni mož, — »jaz sem hotel, da postanete prosti, jaz sem vas potolažil in jaz sem do sedaj ohranil gospo d' Etioles. —

D' Assas se je zdrznil. — Gospod Jakob pa je nadaljeval:

»Jaz sem vas pustil obvestiti, da se je sklenilo uropati jo. — Jaz sem odredil, da se sledi kočiji, — in danes sem vam poslal de Bernisa. — Nočem, da bi kralj zopet zapustil kraljico Marijo radi moralnih in političnih ozirov, da se polasti gospe d' Etioles. — Ali mi verujete? —

»Da, — je zamrmral vitez poluglasno in močno mu je šinila kri v obraz. —

»Neznano mi je, kdo ste, — tudi mi niso znani pravi vzroki vašega delovanja, ali verujem vam! —

»To mi zadostuje. — Za vas pač ni važno, ali govorim ali ne resnico v go-tovih točkah, kar vam mora biti pri-srečeno edinole, da hočem ločiti za vedno kralja in gospo d' Etioles. — To je v mo-jem in vašem interesu. — Tedaj sva za-veznika! —

»Da, — zaveznika, — je zahropel vi-tez d' Assas. —

»Tedaj pa poslušajte: du Barry je bil tukaj, da opazuje in straži hišo, oziroma onemogoči, čeprav s silo in preprič, da bi prišel semkaj kralj. Ali je vaš zavez-nik tedaj? —

Vitez ni odgovoril. —

»Ako bi bil grof ubit, ali pa, da za vsled kake rane prisilite v postelj za teden dni, pa ste pomagali kraljevim interesom. — Tako je, sin moj! —

D' Assas je jezno pogledal. —

»Brez du Barryja ne morem ničesar doseči! — Razumete? — Lahko se bode-te bili z njim, kolikor vam bode drago, ali le, kadar ne bo več nobene nevarnosti za gospo d' Etioles. —

»In kako bom to pač zvedel? —

»Obvestil vas bodem, — je odgovoril in se nasmehnil gospod Jakob. — »Tedaj, — midva sva torej na jasnem, grofovo življenje vam je sveto! —

»Prisegam, da ga ne bodem provocir-ral! —

»To mi zadostuje. — Z Bogom in na skorajšnje svidenje! — Ali — kje pa sta-nujete? —

»Pri treh delfinih, — saj vam znano, gospod! —

»Da, a to v Parizu. — A kje pa bivate v Versaillesu? —

»Nimam stanovanja v Versaillesu. — Gospod Jakob je začudeno dvignil roki k nebu. —

»To so zaljubljenici! — Nepredvidi do skrajnosti, — nič drugega jim ni mari, kot zdihovalje. — Dobro torej, pokazal vam bodem stan, — kajti treba je, da bivate v Versaillesu. —

»Ali vsa moja prtljaga je v Parizu? — je ugovarjal d' Assas. —

»To vas naj ne bega, — poslano vam bodo takoj! —

»Denarja nimam več! —

»Tudi to naj vas ne vznemirja! Ka-mor vas popeljem, — ne bo treba plače-ti ne stanovanja, ne hrane. — Pojdite tedaj v Réservoirs, — po cesti narav-nost, — vstavite se pri četrti hiši na le-no, — potrkajte dvakrat in recite one-mu, kdor vam bo prišel odpreti, da vas pošilja gospod Jakob. —

(Dalje prihodnjic.)